

Föstudaginn 3. nóvember 1995.

Nr. 358/1995. **Protabú Reykjaness hf. – útgerðar**

(Hlöðver Kjartansson hdl.)

gegn

Magnúsi Helga Guðmundssyni og

Birgi Þór Guðmundssyni

(Bjarni Ásgeirsson hrl.)

Kærumál. Frávísunarúrskurður staðfestur. Málshöfðunarfrestur. Málsástæður.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Markús Sigurbjörnsson, Arnljótur Björnsson og Gunnlaugur Claessen.

Sóknaraðili skaut málinu til Hæstaréttar með kæru 19. október 1995, sem barst réttinum ásamt kærumálgögnum 25. sama mánaðar. Kærður er úrskurður Héraðsdóms Reykjaness, upp kveðinn 6. október 1995, þar sem máli sóknaraðila á hendur varnaraðilum er vísað frá dómi. Kæruheimild er í j-lið 1. mgr. 143. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Sóknaraðili krefst þess aðallega, að hinn kærði úrskurður verði felldur úr gildi og lagt verði fyrir héraðsdómara að taka málið til efnismeðferðar. Til vara krefst sóknaraðili þess, að „staðfest verði frávísun málsins og dómkrafna sóknaraðila frá héraðsdómi að því leyti, sem þær eru byggðar á XX. kafla laga um gjaldþrotaskipti o. fl. nr. 21/1991, og lagt verði fyrir héraðsdóm að taka málið til efnislegrar meðferðar að öðru leyti gegn varnaraðilum“. Þá krefst sóknaraðili málskostnaðar í héraði og kærumálskostnaðar sameiginlega úr hendi varnaraðila.

Varnaraðilar krefjast staðfestingar hins kærða úrskurðar, að því er varðar frávísun málsins, auk málskostnaðar í héraði og kærumálskostnaðar.

Með vísan til forsendna hins kærða úrskurðar verður fallist á það með héraðsdómara, að málshöfðunarfrestur samkvæmt 1. mgr. 148. gr. laga nr. 21/1991 hafi verið liðinn, þegar sóknaraðili höfðaði málið.

Í greinargerð til Hæstaréttar færir sóknaraðili þau rök fyrir svo nefndri varakröfu sinni, að í héraðsdómsstefnu hafi hann ekki eingöngu reist kröfur á hendur varnaraðilunum á riftunarreglum laga

nr. 21/1991, heldur einnig og sjálfstætt á því, að þeir hafi sem forráðamenn hins gjaldþrota félags valdið sóknaraðila tjóni, sem nemur fjárkröfu hans í málinu, með ólögmætri og saknæmri háttsemi. Sóknaraðili vekur í þessu sambandi athygli á því, að í stefnu vísi hann um réttarheimildir meðal annars til almennu skaðabótareglunnar svo og tiltekinna ákvæða almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og áðurgildandi laga nr. 32/1978 um hlutafélög.

Samkvæmt héraðsdómsstefnu krefst sóknaraðili riftunar á lausn varnaraðilans Magnúsar Helga undan víxilskuldbindingu, sem hafi fengist með greiðslu hins gjaldþrota félags 13. maí 1994 á 1.063.286,70 krónum til Sparisjóðsins í Keflavík. Sóknaraðili kveður þessa fjárhæð hafa verið innta af hendi til að greiða víxil með gjalddaga 11. desember 1993, samþykktan af hinu gjaldþrota félagi, en út gefnum af Nesfiski hf. 11. október sama ár og ábektum af því félagi og varnaraðilanum Magnúsi Helga. Sóknaraðili krefst einnig, að varnaraðilarnir verði dæmdir til að greiða sér fyrirnefnda fjárhæð. Í lýsingu málsástæðna og annarra atvika í stefnu eru færðar fram röksemdir fyrir kröfum, sem ekki er unnt að skilja öðruvísi en svo, að þær séu reistar á ákvæðum XX. kafla laga nr. 21/1991. Undir lok þessarar lýsingar segir þannig, að sóknaraðili miði greiðslukröfu sína við þá fjárhæð, sem Sparisjóðnum í Keflavík hafi verið greidd, og það tjón, sem þrotabúið og skuldheimtumenn þess hafi orðið fyrir, svo og það, sem greiðslan hafi komið varnaraðilum að notum. Lýkur síðan umfjöllun um málsástæður og önnur atvik með þeim orðum, að sóknaraðili byggi „þessa kröfu sína einnig á því, að stefndu Magnús Helgi Guðmundsson og Birgir Þór Guðmundsson, nákomnir þrotamanni í skilningi gjaldþrotaréttar, hafi valdið þrotabúinu þessu tjóni með ólögmætri og saknæmri svo og refsiverðri háttsemi og beri á því skaðabótaábyrgð gagnvart stefnanda“.

Eins og sóknaraðili hagar framangreindum málátílbúnaði sínum í héraðsdómsstefnu, verður ekki fallist á, að hann hafi þar með viðhlítandi hætti reist kröfur sínar á öðru en riftunarreglum gjaldþrotaskiptalaga. Geta tilvísanir hans í réttarheimildir um önnur efni þar engu breytt. Eru því ekki rök til að verða við svonefndri varakröfu sóknaraðila.

Samkvæmt þessu verður hinn kærði úrskurður staðfestur. Er eftir atvikum rétt, að hver aðili beri sinn kostnað af kærumáli þessu.

Það athugast, að héraðsdómari hefur í úrskurði sínum nefnt stefnanda málsins í héraði varnaraðila og stefndu sóknaraðila. Er það ástæðulaust, þótt leyst sé í úrskurðinum úr ágreiningi um kröfu þeirra síðarnefndu um frávísun máls.

D ó m s o r ð:

Hinn kærði úrskurður er staðfestur.

Kærumálskostnaður fellur niður.

Úrskurður Héraðsdóms Reykjaness 6. október 1995.

I.

Mál þetta var tekið til úrskurðar um fram komna frávísunarkröfu sóknaraðila, stefndu Magnúsar Helga Guðmundssonar og Birgis Þórs Guðmundssonar, að loknum munnlegum málflutningi 2. október sl.

Í greinargerð sóknaraðila er gerð sú aðalkrafa, að máli þessu verði vísað frá dómi og varnaraðila gert að greiða sóknaraðila málskostnað að skaðlausu auk virðisaukaskatts á málflutningsþóknun.

Af hálfu varnaraðila, stefnanda málsins, þb. Reykjaness hf. – útgerðar, er í þessum þætti málsins krafist, að frávísunarkröfu verði hrundið og sóknaraðilar dæmdir til að greiða varnaraðila málskostnað in solidum í þessum þætti málsins að skaðlausu, þ. m. t. virðisaukaskatt á málskostnað.

II.

Mál þetta er höfðað af þb. Reykjaness hf. – útgerðar, kt. 540188-1499, Bæjarhrauni 8, Hafnarfirði, gegn Magnúsi Helga Guðmundssyni, kt. 070353-3189, Garðbraut 23, Garði, Gerðahreppi, og Birgi Þór Guðmundssyni, kt. 150264-4729, Réttarholti, Garði, Gerðahreppi, með stefnu, birtri 26. mars 1995.

Stefnandi gerir þær dómkröfur:

1. Að rift verði með dómi lausn stefnda Magnúsar Helga Guðmundssonar undan víxilskuldbindingu með greiðslu hans fyrir hönd Reykjaness hf. – útgerðar 13. maí. 1994, að fjárhæð 1.063.286,70 kr., til stefnda [sic] Sparisjóðsins í Keflavík á víxli, að fjárhæð 1.000.000 kr., út gefnum 11. október 1993 af Nesfiski hf., Gerðavegi 32, Garði, Gerðahreppi, framseldum af sama og ábektum af stefnda Magnúsi Helga Guðmundssyni, en samþykktum til greiðslu af honum pr. pr. Reykjaness hf. 11. desember 1993 í Sparisjóðnum í Keflavík.

2. Að stefndu verði dæmdir til að greiða stefnanda in solidum 1.063.286,70 kr. auk dráttarvaxta skv. III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá 13. maí 1994 til greiðsludags.

3. Að stefndu verði dæmdir til að greiða stefnanda in solidum málskostn-

að í samræmi við málskostnaðarreikning, sem lagður verður fram við aðalflutning málsins, ef til hans kemur.

Bú varnaraðila var tekið til gjaldþrotaskipta með úrskurði Héraðsdóms Reykjaness, upp kveðnum 17. maí 1994, og sama dag var skipaður skiptastjóri. Frestdagur við gjaldþrotaskiptin var 21. mars 1994. Kröfulýsingarfresti lauk 15. ágúst s. á. Skiptastjóri tók skýrslu af framkvæmdastjóra þrotabúsins, Magnúsi Helga Guðmundssyni, sóknaraðila, 1. september s. á. og tók jafnframt við bókhaldsgögnum þrotabúsins. Rúmri viku síðar, 8. september s. á., var að nýju tekin skýrsla af framkvæmdastjóra þrotabúsins, Magnúsi Helga. Fyrsti skiptafundur var haldinn 12. september s. á. að viðstöddum kröfuhafa, sýslumanninum í Keflavík. Skiptastjóri greindi frá því, að búið væri eignalaust. Jafnframt skýrði skiptastjóri frá þeim atriðum, sem kynnu að leiða til þess, að eignir yrðu dregnar undir skiptin, og kröfuhafar yrðu þá að lýsa sig reiðubúna að bera kostnað af frekari aðgerðum; að öðrum kosti væri honum, skiptastjóra, skylt að ljúka skiptum þá þegar samkvæmt 155. gr. laga nr. 21/1991. Að beiðni kröfuhafa frestaði skiptastjóri málinu í tvær vikur, til mánudagsins 26. september. Þann dag var málið tekið fyrir hjá skiptastjóra og að nýju frestað að beiðni kröfuhafa, sýslumannsins í Keflavík, í rúmar tvær vikur, til þriðjudagsins 11. október s. á. Þann dag var málið ekki tekið fyrir, heldur hafði því verið frestað til fimmtudags 20. október s. á. með samþykki kröfuhafa. Þann dag var málið síðan tekið fyrir, og samþykkti kröfuhafi, sýslumaðurinn í Keflavík, að ábyrgjast greiðslu málskostnaðar, sem af framhaldsaðgerðum kynni að leiða, þar sem búið væri eignalaust.

— — —

IV.

Um það er deilt í máli þessu, við hvaða tímamark skuli miða upphaf málshöfðunarfrests samkvæmt 1. mgr. 148. gr. gjaldþrotaskiptalaga nr. 21/1991.

Kröfulýsingarfresti lauk 15. ágúst 1994. Hvað sem öðru líður, verður upphaf þess frests, sem um ræðir í 1. mgr. 148. gr. gjaldþrotaskiptalaga, ekki talið vera fyrr en þann dag. Er þessi viðmiðun eina hlutlæga reglan, sem 1. mgr. 148. gr. hefur að geyma, þar sem að öðru leyti skal miða upphaf málshöfðunarfrests við það tímamark, þegar skiptastjóri átti þess kost að gera riftunarkröfu. Verður því að skoða hér, hvenær skiptastjóri átti þess kost að höfða mál. Óumdeilt er, að framkvæmdastjóri félagsins afhenti skiptastjóra bókhaldsgögn 1. september 1994, sama dag og hann gaf skiptastjóra skýrslu. Í síðasta lagi 8. september hafði skiptastjóri vitneskju um atriði, er gáfu til efni til málshöfðunar, þegar síðari skýrsla var tekin af framkvæmdastjóranum.

Á það verður fallist með varnaraðila, að skiptastjóra bar að leita eftir heimild kröfuhafa til málshöfðunar, þar sem þrotabúið var eignalaust og því nauðsynlegt, að kröfuhafar ábyrgðust greiðslu málskostnaðar. Á fyrsta skiptafundi, 12. september, leitaði skiptastjóri eftir heimild til málshöfðunar og til greiðslu málskostnaðartryggingar. Kröfuhafar drógu það hins vegar í rúmar fimm vikur að taka afstöðu til framhaldsaðgerða og ábyrgðar á greiðslu málskostnaðar, en samþykki kröfuhafa lá ekki fyrir fyrr en 20. október s.á.

Þegar haft er í huga, að tilgangur reglna gjaldþrotaskiptalaga um takmörkun á rétti þrotabús til höfðunar riftunarmála er sá einkanlega að vernda hagsmuni viðsemjenda þrotamanns og öryggi í viðskiptalífínu, verður að líta svo á, að kröfuhafar beri hallann af drætti, sem verður á ákvörðun um málshöfðun, eftir að skiptastjóri hefur leitað eftir heimild til málshöfðunar. Skiptastjóri leitaði eftir heimild kröfuhafa til málshöfðunar og fór þess á leit, að kröfuhafar ábyrgðust greiðslu kostnaðar, sem af því leiddi, á fyrsta skiptafundi 12. september 1994. Af gögnum málsins verður ekki ráðið, að um drátt kröfuhafa á ákvörðun um framhaldsaðgerðir verði öðrum kennt en þeim sjálfum.

Með hliðsjón af því, sem hér að framan hefur verið rakið, lítur dómurinn svo á, að í máli þessu beri að miða upphaf málshöfðunarfrests við 12. september 1994.

Málið gegn sóknaraðilum, Magnúsi Helga Guðmundssyni og Birgi Þór Guðmundssyni, var höfðað með stefnu, birtri 28. mars 1995. Þegar málið var höfðað gegn þeim Magnúsi Helga og Birgi Þór, var málshöfðunarfrestur liðinn.

Málinu er vísað frá dómi.

Rétt þykir, að málskostnaður falli niður.

Ólöf Pétursdóttir dómstjóri kvað upp úrskurð þennan.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Málinu er vísað frá dómi.

Málskostnaður fellur niður.
